

รูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดแพร่*

THE MODEL OF THE DEVELOPMENT INNOVATIVE LEADERSHIP SKILLS OF THE BASIC EDUCATION SCHOOL ADMINISTRATORS IN PHRAE PROVINCE

ปฏิกาน อินทเนตร*, ชูชีพ พุทธรประเสริฐ, ประพันธ์ ธรรมไชย, ภูเบศ พวงแก้ว
Patiparn Intanate*, Choocheep Puthaprasert, Praphan Thammachai, Phubet Pongkaew

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เชียงใหม่ ประเทศไทย
Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai, Thailand

*Corresponding author E-mail: patiparnintanate@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพหุวิธี มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ ดำเนินการ 4 ระยะ ได้แก่ 1) สังเคราะห์องค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร จำนวน 30 แหล่ง และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 7 คน ตรวจสอบและยืนยันด้วยการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาโดยการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 346 คน และศึกษาแนวทางการพัฒนาด้วยการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 25 คน 3) พัฒนารูปแบบด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 6 คน และ 4) ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมด้วยการสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประเมินเกี่ยวกับความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โดยผู้ที่มี ส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบมี 6 องค์ประกอบ คือ 1.1) การคิดเชิงสร้างสรรค์ 1.2) การคิดเชิงกลยุทธ์ 1.3) การสร้างเครือข่าย 1.4) การประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ 1.5) บุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม และ 1.6) การวางแผนและประเมินความเสี่ยง ปัจจัยภายในมี 5 ปัจจัย คือ 1) วิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ 2) วัฒนธรรมองค์กร 3) ขวัญและกำลังใจของบุคลากร 4) การจัดโครงสร้างการบริหาร และ 5) ทรัพยากร ปัจจัยภายนอก มี 4 ปัจจัย คือ 1) การส่งเสริม สนับสนุนและจูงใจ 2) การสร้างภาคีเครือข่าย 3) นโยบายหน่วยงานต้นสังกัด และ 4) บริบททางสังคม 2) สภาพปัจจุบันของทักษะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัญหาอยู่ในระดับน้อย สภาพปัจจุบันของปัจจัยภายในและภายนอกอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาอยู่ในระดับน้อย 3) รูปแบบประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ และ 4) มีความถูกต้องและความเหมาะสมทุกรายการความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ, ทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา, สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่

Abstract

This study employed a mixed-methods research approach with 4 objectives and was conducted in 4 phases: 1) Synthesizing components and related factors from 30 sources and conducting structured interviews with 7 key informants. The findings were validated through a focus group discussion with 5 experts. 2) Investigating the current state and issues by surveying 346 participants and exploring development approaches through a focus group discussion with 25 key informants. 3) Developing a model through a participatory workshop with 6 relevant stakeholders. and 4) Validating the model's accuracy and suitability through expert interviews with 9 specialists and assessing feasibility and benefits with 30 stakeholders. The findings revealed that: 1) The leadership components comprised 6 key elements: 1.1) creative thinking, 1.2) strategic thinking, 1.3) networking, 1.4) knowledge application, 1.5) innovative personality, and 1.6) planning and risk assessment. Internal factors included 5 aspects: 1) vision and leadership, 2) organizational culture, 3) personnel morale, 4) management structure, and 5) resources. External factors consisted of 4 aspects: 1) promotion, support, and motivation, 2) network partnerships, 3) policies of the affiliated organization, and 4) social context. 2) The overall current state of leadership skills was at a high level, while problems were minimal. The internal and external factors were also at a high level, with issues being minor. 3) The developed model consisted of 6 key components. and 4) The model demonstrated accuracy, suitability, high feasibility, and the highest level of usefulness.

Keywords: Model, Innovative Leadership Skills, Educational Administrator, Basic Education School in Phrae Province

บทนำ

สถานการณ์ของสังคมโลกในยุคปัจจุบันจากยุคของ VUCA World สู่ยุคของ BANI World ที่สถานการณ์ของโลกมีความเปราะบาง สับสนกังวล คาดเดายาก มีแต่ความไม่เข้าใจ (Cascio, J., 2020) ส่งผลโดยตรงถึงการบริหารสถานศึกษาที่จะต้องปรับเปลี่ยนให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สิ่งที่จะเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานภายใต้การเปลี่ยนแปลงรอบด้าน คือ นวัตกรรม หมายถึง การสร้าง หรือทำสิ่งใหม่ การเปลี่ยนแปลงวิธีการหรือแนวคิดใหม่เพื่อสร้างสรรค์กระบวนการที่ตอบสนองความต้องการในปัจจุบันและอนาคต (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565) รวมถึงเป็นการสร้างสิ่งที่แตกต่างและสร้างคุณูปการ (Scott, D. A., 2012) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา คือ บุคคลที่มีบทบาท หน้าที่และต้องมีความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2567) ควรมีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงลักษณะของผู้ที่มีสมรรถนะ บุคลิกภาพ บทบาท ความสามารถในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสที่สลับซับซ้อน และค้นพบแนวทางในการดำเนินการใหม่ด้วยกระบวนการสร้างสรรค์บริบททางนวัตกรรมในการขับเคลื่อนให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรม อย่างสร้างสรรค์ที่เรียกว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (กุลชลี จงเจริญ, 2564)

จังหวัดแพร่แบ่งเขตการปกครองทั้งหมด 8 อำเภอ มีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระจายอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองและพื้นที่ห่างไกล ทำให้การบริหารจัดการมีความแตกต่างกัน ตามบริบท ของสภาพ พื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัด จากการสำรวจข้อมูลการบรรจุและแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 ถึงปัจจุบัน จังหวัดแพร่มีผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าสู่การดำรงตำแหน่งใหม่ทั้งตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน และ รองผู้อำนวยการโรงเรียน โดยเฉลี่ย ปีละ 3 ถึง 5 คน จากเหตุผลดังกล่าว จึงควรที่จะมีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ในแต่ละสังกัดให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรม และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษา ตามบริบทเชิงพื้นที่ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแพร่, 2566)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ได้รับการ พัฒนาศักยภาพให้เกิดทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรม ผู้วิจัยในฐานะของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดแพร่ มีความสนใจศึกษารูปแบบในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ ที่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าควรมีลักษณะเป็นอย่างไร ซึ่งจากผลการวิจัยจะทำให้ผู้บริหาร สามารถปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และทำให้การจัดการศึกษาของจังหวัดเกิดการพัฒนาในทาง ที่ดีขึ้น และนำไปสู่การพัฒนาให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมในการ บริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมตามบริบทในเชิงพื้นที่ และส่งเสริมการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของ ผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อรองรับการเข้าสู่การเป็นพื้นที่นวัตกรรมในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรม ของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่
4. เพื่อตรวจสอบและประเมินรูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิธีการดำเนินการวิจัย

ระยะการวิจัย	การดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้จากการวิจัย
ระยะที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบและ ปัจจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะ ภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรม ของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	1. สังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะ ภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา	องค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ผ่านการตรวจสอบ
	2. สังเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	

ตารางที่ 1 วิธีการดำเนินการวิจัย (ต่อ)

ระยะการวิจัย	การดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้จากการวิจัย
	3. ตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบและปัจจัยที่เอื้อต่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	
ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่	1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ 2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่	1. สภาพปัจจุบัน และปัญหาของทักษะภาวะผู้นำ แห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ 2. แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่
ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่	1. ยกเป็นร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ โดยผู้วิจัย 2. ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อยกร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่	ร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ ที่ผ่านการประชุมเพื่อยกร่างโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องของการพัฒนาคูคณาจารย์งานบริหารสถานศึกษา
ระยะที่ 4 ตรวจสอบและประเมินรูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่	1. นำร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ ที่ได้จากการดำเนินการในระยะที่ 3 มาทำการตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสม 2. นำรูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ มาทำการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์	รูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผ่านการประเมินจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

จากตารางที่ 1 อธิบายวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 1.1 สังเคราะห์เอกสารของนักวิชาการทั้งในประเทศ และต่างประเทศ จากแหล่งข้อมูลทั้งหมด 20 แหล่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การแจกแจงความถี่ ในตารางสังเคราะห์ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยเลือกองค์ประกอบที่มีค่าความถี่ตั้งแต่ 10 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูล นำมาจัดลำดับตามค่าความถี่ ขององค์ประกอบ และสรุปเป็นองค์ประกอบของทักษะ ภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 1.2 สังเคราะห์เอกสารของนักวิชาการทั้งในประเทศ และต่างประเทศทั้งหมด 10 แห่ง โดยการใช้การแจกแจงความถี่ในตารางสังเคราะห์และการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงเนื้อหาโดยเลือกปัจจัยที่มีความถี่ ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูล นำมาจัดลำดับตามค่าความถี่และสรุปเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้น และนำไปทำการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในปัจจุบันที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เป็นเชิงประจักษ์เกี่ยวกับ การพัฒนานวัตกรรมด้านการบริหารสถานศึกษา และเป็นที่ยอมรับในด้านการบริหารสถานศึกษา ในจังหวัดแพร่ จำแนกตามขนาด ของสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่ 2 คน สถานศึกษา ขนาดกลาง 3 คน และสถานศึกษาขนาดเล็ก 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และสรุปเป็นเชิงพรรณนา หาค่าความถี่ (Frequency) สรุปเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 1.3 การตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กับพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีหรือเคยมีผลงานการพัฒนานวัตกรรม ด้านการบริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ เป็นเชิงประจักษ์ และเป็นที่ยอมรับในจังหวัดแพร่ จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบันมีคุณวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาเอก จำนวน 3 คน และ ผู้บริหารสถานศึกษาที่เกษียณอายุราชการที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย 1) วาระการสนทนากลุ่ม 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และ 3) แบบตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบ และปัจจัย โดยการใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา หาค่าความถี่ และสรุปเป็นเชิงพรรณนาเป็นองค์ประกอบและปัจจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจากการตรวจสอบและยืนยันโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ แห่งนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่

ขั้นตอนที่ 2.1 สอบถามครูในสถานศึกษา ที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดแพร่ จำนวน 3,262 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตาราง Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. ที่ค่าความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ร้อยละ 5 (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) ได้จำนวน 346 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและปัญหาของทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์แปลผลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติที่เป็นจริง/ปัญหา ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติที่เป็นจริง/ปัญหา ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติที่เป็นจริง/ปัญหา ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติที่เป็นจริง/ปัญหา ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติที่เป็นจริง/ปัญหา ระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2.2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษา ในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 25 คน เกณฑ์การเลือก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 5 ปี ขึ้นไป โดยใช้การสนทนากลุ่ม เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) วาระการสนทนากลุ่ม และ 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์เนื้อหาจากผลการสนทนากลุ่มใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และสรุปเป็นเชิงพรรณนา ในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ แห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่

ระยะที่ 3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 และ 2 มายกเป็นร่างรูปแบบ และดำเนินการในการพัฒนารูปแบบจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่อง ของการพัฒนาบุคลากรสายงานบริหารสถานศึกษา ด้วยวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อยกร่างรูปแบบและหาฉันทามติในที่ประชุม โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 6 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแพร่ เขต 1 จำนวน 1 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการพัฒนาบุคลากรกลุ่มพัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดแพร่ จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาบุคลากร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 1 คน และ ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการพิเศษ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดแพร่ จำนวน 1 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) วาระการประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) ร่างรูปแบบโดยผู้วิจัย และ 3) แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ และสังเคราะห์เนื้อหา และสรุปเป็นเชิงพรรณนา เพื่อให้ได้ร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่

ระยะที่ 4 การตรวจสอบและประเมินรูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่

ขั้นตอนที่ 4.1 ผู้วิจัยนำร่างที่ได้จากการดำเนินการในระยะที่ 3 ดำเนินการตรวจสอบเกี่ยวกับความถูกต้อง และความเหมาะสมด้วยการสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อตรวจสอบรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิในตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาในระดับจังหวัด ศึกษาพิเศษและนักวิชาการศึกษาโดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน ประกอบด้วย 1) ศึกษาธิการจังหวัดแพร่ 2) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 3) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 4) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ 5) ผู้อำนวยการกองการศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6) ผู้แทนเครือข่ายการจัดการศึกษาเอกชนจังหวัดแพร่ 7) ผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดแพร่ 8) ศึกษาพิเศษกวิทย์ฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป มีคุณวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาเอก และ 9) นักวิชาการด้านการศึกษา หรืออาจารย์สาขาวิชาเกี่ยวกับวิชาชีพทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยในจังหวัดแพร่ เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม วิเคราะห์ และสังเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่ ค่าร้อยละและสรุปเป็นเชิงพรรณนา เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 4.2 ผู้วิจัยนำรูปแบบที่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสม จากผู้ทรงคุณวุฒิ มาทำการประเมินเกี่ยวกับความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน ประกอบด้วย 1) กลุ่มพัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 จำนวน 1 คน และเขต 2 จำนวน 1 คน รวม 2 คน 2) กลุ่มพัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ จำนวน 1 คน 3) กลุ่มพัฒนาบุคลากรของสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดแพร่ จำนวน 1 คน 4) กลุ่มพัฒนาบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 1 คน 5) กลุ่มกิจการพิเศษสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดแพร่ จำนวน 1 คน และ 6) กลุ่มครูในสถานศึกษาตามขนาดของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 1 และเขต 2 จำนวน 5 คน รวม 10 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ จำนวน 5 คน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดแพร่ จำนวน 3 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 3 คน สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดแพร่ จำนวน 3 คน รวมจำนวนครู จำนวน 24 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 หมายถึง มีระดับความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีระดับความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีระดับความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีระดับความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีระดับความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบประเมิน ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์แปลผลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีระดับของความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีระดับของความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับของความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับของความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับของความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ ระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ แห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) องค์ประกอบของทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 6 องค์ประกอบ คือ 1.1) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ 1.2) ทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์ด้านนวัตกรรม 1.3) ทักษะการสร้างเครือข่ายด้านนวัตกรรม 1.4) ทักษะการประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ 1.5) ทักษะการมีบุคลิกภาพ เชิงนวัตกรรม และ 1.6) ทักษะการวางแผนและประเมินความเสี่ยง 2) ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการ

พัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 ปัจจัย คือ 2.1) วิสัยทัศน์ และภาวะผู้นำของผู้บริหารเชิงนวัตกรรม 2.2) วัฒนธรรมองค์กรแห่งนวัตกรรม 2.3) ขวัญและกำลังใจของบุคลากรในสถานศึกษา 2.4) การจัดโครงสร้างการบริหารภายในสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายในสถานศึกษา และ 2.5) ทรัพยากรในการพัฒนานวัตกรรมของสถานศึกษา และ 3) ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 ปัจจัย คือ 3.1) การส่งเสริม สนับสนุนและจูงใจในการสร้างนวัตกรรม 3.2) การสร้างภาคีเครือข่ายภายนอกสถานศึกษา 3.3) นโยบายหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานศึกษา และ 3.4) บริบททางสังคม

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ แยกเป็นประเด็นได้ ดังนี้ 1) สภาพปัจจุบันขององค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพปัญหาขององค์ประกอบโดยรวมอยู่ในระดับน้อย 2) สภาพปัจจุบันของปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพปัญหาของปัจจัยภายในโดยรวมอยู่ในระดับน้อย 3) สภาพปัจจุบันของปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพปัญหาของปัจจัยภายนอกโดยรวม อยู่ในระดับน้อย และ 4) การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ ควรมีเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะความคิดสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบ เชิงโครงสร้างของรูปแบบ โดยปรับใช้กระบวนการพัฒนาทักษะที่มีความต่อเนื่องในลักษณะของ PDCR Cycle อยู่ในกระบวนการของรูปแบบ

3. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ รูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 5) การวัดและประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ

4. การตรวจสอบและประเมินรูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่

4.1 ผลการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่แสดงได้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละผลการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ (ในภาพรวม)

(n = 9)

รายการ	การตรวจสอบ							
	ถูกต้อง		ไม่ถูกต้อง		เหมาะสม		ไม่เหมาะสม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. หลักการของรูปแบบ	9	100			9	100		
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	9	100			9	100		
3. ระบบกลไกของรูปแบบ	9	100			9	100		

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละผลการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ (ในภาพรวม) (ต่อ)

(n = 9)

รายการ	การตรวจสอบ							
	ถูกต้อง		ไม่ถูกต้อง		เหมาะสม		ไม่เหมาะสม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. วิธีดำเนินการของรูปแบบ	9	100			9	100		
5. การวัดและประเมินผล	9	100			9	100		
6. เงื่อนไขความสำเร็จ	9	100			9	100		
โดยรวม	9	100			9	100		

จากตารางที่ 2 แสดงว่าการตรวจสอบ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ แห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าโดยภาพรวมทุกรายการมีความถูกต้อง และความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ โดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวน และร้อยละผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ (ในภาพรวม)

(n = 30)

รายการ	การประเมิน					
	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการของรูปแบบ	4.47	0.57	มาก	4.57	0.50	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ						
2.1 เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดแพร่ให้มีภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรม	4.50	0.51	มาก	4.67	0.48	มากที่สุด
2.2 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดแพร่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษาตามบริบทเชิงพื้นที่	4.37	0.56	มาก	4.53	0.57	มากที่สุด
3. ระบบกลไกของรูปแบบ	4.33	0.76	มาก	4.53	0.57	มากที่สุด
4. วิธีดำเนินการของรูปแบบ						
4.1 การพัฒนาทักษะทางการคิดนวัตกรรม (Creative Thinking = C1)	4.33	0.48	มาก	4.37	0.61	มาก
4.2 การนำนวัตกรรมสู่การปฏิบัติ (Commitment = C2)	4.40	0.50	มาก	4.53	0.51	มากที่สุด
4.3 การสร้างเครือข่ายนวัตกรรม (Connection = C3)	4.30	0.60	มาก	4.43	0.63	มาก

ตารางที่ 3 จำนวน และร้อยละผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ (ในภาพรวม) (ต่อ)

(n = 30)

รายการ	การประเมิน					
	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
5. การวัดและประเมินผล						
5.1 ระยะที่ 1 ก่อนเข้ารับการพัฒนา	4.60	0.56	มากที่สุด	4.57	0.50	มากที่สุด
5.2 ระยะที่ 2 ระหว่างเข้ารับการพัฒนา	4.43	0.57	มาก	4.47	0.57	มาก
5.3 ระยะที่ 3 หลังจากเสร็จสิ้นการพัฒนา และนำไป	4.50	0.63	มาก	4.70	0.53	มากที่สุด
ประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา โดยการประเมินตนเอง						
หลังจากเสร็จสิ้น การพัฒนาและมีทีมให้คำแนะนำ ด้าน						
นวัตกรรม (Innovation Coaching Team)						
6. เจือ้นไขความสำเร็จ						
6.1 ผู้บริหารควรตระหนักถึงความสำคัญ ของการ	4.43	0.57	มาก	4.53	0.57	มากที่สุด
คิดสร้างสรรค์นวัตกรรมด้วยการยอมรับเปิดใจ						
6.2 หน่วยงานทางการศึกษาต้นสังกัด ในจังหวัดแพร่	4.30	0.60	มาก	4.47	0.51	มาก
ควรให้การสนับสนุน และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ						
6.3 การให้ความร่วมมือของครูและบุคลากรในการ	4.30	0.53	มาก	4.50	0.63	มาก
ขับเคลื่อนนวัตกรรม						
โดยรวม	4.41	0.07	มาก	4.53	0.05	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงว่าผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ โดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ 2) ทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์ด้านนวัตกรรม 3) ทักษะการสร้างเครือข่ายด้านนวัตกรรม 4) ทักษะการประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ 5) ทักษะการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม และ 6) ทักษะการวางแผนและประเมินความเสี่ยง ทำให้ทราบถึงทักษะภาวะผู้นำที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาให้เกิดเป็นทักษะประจำตัวในยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมตามบริบทเชิงพื้นที่ของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เดชา ลุนาวงค์ ที่ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 4 องค์ประกอบ โดยมีองค์ประกอบด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม เป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบ (เดชา ลุนาวงค์, 2564)

2. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาตามองค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากการสอบถามระดับความคิดเห็น ของผู้ให้ข้อมูลในมุมมองของครู ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดแพร่ พบว่า องค์ประกอบที่มีระดับสภาพ การปฏิบัติที่เป็นจริงน้อยที่สุดและเป็นองค์ประกอบที่มีระดับสภาพปัญหามากที่สุด คือ ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ทำให้เห็นว่า ผู้บริหารต้องได้รับการพัฒนาทางด้านการคิดและกระตุ้นให้เกิดการแสวงหาวิธีการในการดำเนินงานใหม่ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ทำให้ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา แซ่มซ้อย ที่ให้ความหมายของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ที่ควรเปิดใจรับแนวคิดใหม่ และมีความกล้าคิดแตกต่าง อย่างสร้างสรรค์ (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562)

3. จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 5) การวัดและประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ สอดคล้องกับ สมาน อัสวภูมิ ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดลักษณะของรูปแบบที่ดีจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบที่สอดคล้องกัน 4 องค์ประกอบ คือ 1) ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ 2) ระบบและกลไก 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ และ 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ (สมาน อัสวภูมิ, 2557) โดยมีผลการตรวจสอบรูปแบบในภาพรวมมีความถูกต้องและเหมาะสมทุกรายการ และ ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของรูปแบบที่ผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อได้รับการพัฒนาตามกระบวนการของรูปแบบ จะทำให้เกิดทักษะในการบริหารในเชิงนวัตกรรมเป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรฐานตำแหน่งที่สำนักงาน ก.ค.ศ. กำหนด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมตามบริบทเชิงพื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2567)

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ องค์ประกอบเชิงโครงสร้างของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ คือ

1. หลักการของรูปแบบ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดแพร่มีภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมโดยใช้กระบวนการทางความคิดริเริ่มเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ตามบริบทเชิงพื้นที่

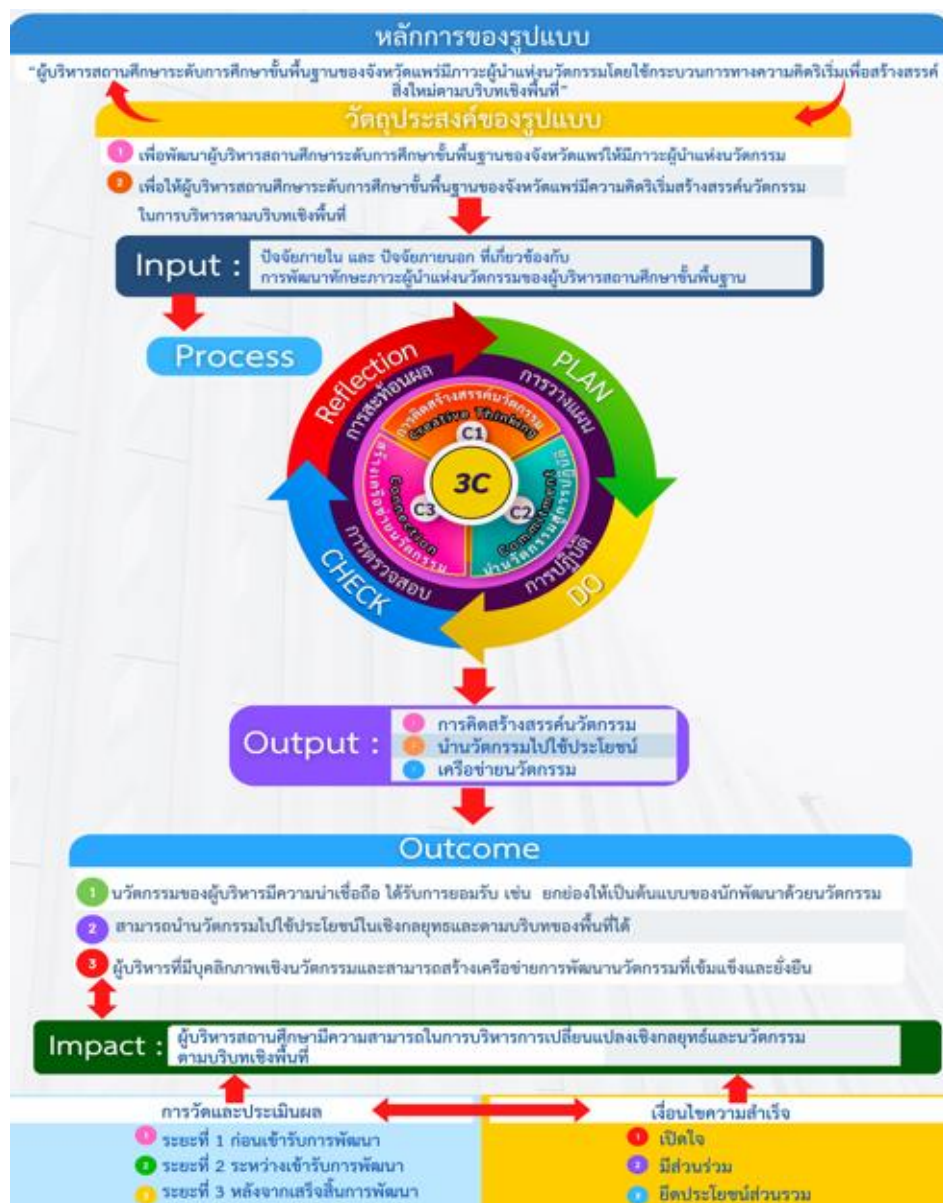
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 1) เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดแพร่ให้มีภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรม และ 2) เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดแพร่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษาตามบริบทเชิงพื้นที่

3. ระบบกลไกของรูปแบบ นำแนวคิดการบริหารจัดการเชิงระบบ (I-P-O-O) ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome)

4. วิธีดำเนินการของรูปแบบ กระบวนการพัฒนาทักษะที่มีความต่อเนื่องในลักษณะของ PDCR cycle มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหา (P = Plan) ขั้นที่ 2 การพัฒนา (D = Do) ดำเนินการพัฒนาด้วยการจัดกลุ่มของการพัฒนา ทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่ การพัฒนาทักษะทางการคิดนวัตกรรม (Creative Thinking = C1) การนำนวัตกรรมสู่การปฏิบัติ (Commitment = C2) การสร้างเครือข่ายนวัตกรรม (Connection = C3) เครือข่ายด้านนวัตกรรม ขั้นที่ 3 การนำไปใช้เพื่อตรวจสอบ (C = Check) และ ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (R = Reflection)

5. การวัดและประเมินผล แบ่งระยะของการวัดและประเมินผลเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ก่อนเข้ารับการพัฒนา ระยะที่ 2 ระหว่างเข้ารับการพัฒนา และระยะที่ 3 หลังจากเสร็จสิ้นการพัฒนาและนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา

6. เงื่อนไขความสำเร็จ บูรณาการหลักการทางพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นหลักคิดไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรม คือ เปิดใจ เพื่อรับการพัฒนาดตนเองตามหลักอิทธิบาท 4 มีส่วนร่วม ตามหลักโลกาธิปไตย และให้ความร่วมมือ ตามหลัก ธรรมาธิปไตย

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1) หน่วยงานทางการศึกษาที่รับผิดชอบการกำกับควบคุม ดูแล การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดแพร่ สามารถนำผลการวิจัยไปจัดทำหลักสูตรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมจากการวิจัยนี้ ดำเนินการฝึกอบรม พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด และ 2) กลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรสายงานบริหารสถานศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้โดยการศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำแห่งนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดแพร่ เป็นแนวทางการดำเนินงานให้เกิดรูปธรรม ในการปฏิบัติจริงสามารถปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มประเด็นในการปฏิบัติได้ตามความเหมาะสม ตามบริบทของแต่ละหน่วยงานประเด็นสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในด้านอื่น ๆ ในยุคของการเปลี่ยนแปลง และ 2) ควรศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กุลชลี จงเจริญ. (2564). ชุดวิชา 23728 นวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ หน่วยที่ 12 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เดชา ลุนาวงค์. (2564). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน วิทยานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุริยาสาส์.
- สมาน อัสวภูมิ. (2557). การบริหารสถานศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษายุคใหม่. (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: อบลกิจ ออฟเซท การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2567). มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแพร่. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดแพร่ พ.ศ. 2566 - 2570.แพร่: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแพร่.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2565). การบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมสู่อนาคต. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cascio, J. (2020). Facing the age of chaos. Retrieved April 23, 2024, from <https://medium.com/@cascio/the-bani-election-01fd3bd3219c>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Scott, D. A. (2012). The little black book of innovation. Bangkok: Expernet Co., Ltd.